

Biblinė Rožinio slėpinių prasmė (II)

Marijos apsilankymas pas Elzbietą

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

Apie Marijos apsilankymą pas Elzbietą žinome iš Lk 1, 39–56 (ir kai kurių apokrifinių veikalų). Skaitykime tekstą kartu!

Tomis dienomis Marija susiruošusi skubiai iškeliavo į Judėjos kalnyno miestą (1, 39).

Tomis dienomis – t. y. praslinkus kelioms dienoms po angelo Gabrieliaus apsilankymo; iš jo Marija ir sužinojo apie savo giminaitės Elzbietaus nėštumą (plg. Lk 1, 36). Marijos ir Elzbietaus giminytės pobūdis nėra žinomas.

Susiruošusi – graikiškame tekste lietuviškasis „susiruošusi“ pažodžiui reikštų „atsikėlus/atsistojusi“ (gr. *anastasa*). Šis dalyvis perteikia Marijos pasirengimo kelionei mintį. Ji nebuvo paprasta ir nereikė tik susikrauti lagaminus. Tokiai kelionei, – nepamirškime, kad Marija yra Juozapo sužadėtinė ir jai sukako vos 12 metų, – reikėjo tėvų palaiminimo. Paprastai tokios kelionės mergelėms nebuvo patiriamos. Tikriausiai Marijai reikėjo atkaklumo išgaunant leidimą. Visa tai atskleidžia Marijos žmogiškas savybes. Ji moteris, turinti charakterį. Tačiau anksčiau minėtasis dalyvis, mano galva, nekalba vien tik apie pasirengimą kelionei. Skaitomas iškarto po 38 eilutės, kalbančios apie angelo pasitraukimą, jis galėtų nušviesti apreiškimo įvykio aplinkybes: angelui pasišalinus, Marija atsistojo. Taigi apreiškimas įvyko per asmeninę Marijos maldą.

Skubiai – graikiškas posakis *me-ta spoudēs* perteikia ne tik Marijos

skubėjimą laiko atžvilgiu, bet ir išreiškia jos entuziazmą. Marija nedejuoja ir nenuogąstauja dėl Dievo „išikišimo“ į jos asmeninį gyvenimą.

Į Judėjos kalnyno miestą – anot tradicijos (VI a.), šitas anoniminis „kalnyno miestas“ – tai dabartinis Ain Karimas (hebr. „vynuogyno šaltinis“), išsidriekęs už 7 km į vakarus nuo Jeruzalės. Iš Galilėjos Nazareto, kuriame gyveno Marija, į Jeruzalę yra apie 130 km kelio. Greičiausiai dėl samariečių ir žydų priešiško, Marijai teko keliauti ne per Samariją (trumpesniu keliu), bet palei Jordano slėnį (ilgesniu keliu). Kelionė galėjusi užsitęsti net 6 dienas. Marija galėjusi prisijungti prie prekybinio karavano arba maldininkų grupės.

Ji nuėjo į Zacharijo namus ir pasveikino Elzbietą (1, 40).

Pasveikino Elzbietą – pagal paprotį pirmiausia reikėjo pasveikinti namų šeimininką, t. y. Zachariją. Lukas neužrašė Marijos pasveikinimo žodžių. Tačiau juos galėtume „atkurti“ iš Elzbietaus žodžių 42 eilutėje, nes pagal ano meto paprotį į svečio pasveikinimą šeimininkai turėjo atsakyti pasisveikindami panašiai.

Vos tik Elzbietą išgirdo Marijos sveikinimą, jos iščiose šoktelėjo kūdikis, o pati Elzbietą pasidarė kupina Šventosios Dvasios (1, 41).

Vos tik – graikiškame tekste vietoj „vos tik“ sakoma „ir įvyko kai“ (gr. *kai egeneto hōs*); tuo parodoma, kad viskas vyksta pagal išankstinį Dievo planą.

Šoktelėjo kūdikis – kūdikio šoktelėjimas turi antgamtinį pobūdį. Jis apreiškė Elzbietai Marijos nėštumą. Tai yra Jono Krikštytojo misijos anticipacija.

Pasidarė kupina Šventosios Dvasios – Šventoji Dvasia čia atlieka dviejų vaidmenį: įkvėpia Elzbietą pranašystei ir panaikina Jono Krikštytojo gimtąją nuodėmę. Išsipildo arkangelo Gabrieliaus žodžiai: *Iš pat motinos iščių jis bus kupinas Šventosios Dvasios* (Lk 1, 15).

Ji balsiai sušuko: „Tu labiausiai palaiminta iš visų moterų ir palaimintas tavo iščių vaisius!“ (1, 42).

Balsiai sušuko – pažodžiui būtų: „sušuko dideliu balsu“. Tai nėra vien tiksliai akustinis reiškinys. „Didelis balsas“ pabrėžia svarią Elzbietaus žodžių teologinę prasmę. Tai mariologinis ir kristologinis tikėjimo išpažinimai. Marija ir jos vaisius (taip semitams buvo įprasta kalbėti apie dar negimusį kūdikį) yra palaiminti, t. y. ypatingu būdu dalyvauja dieviškajame gyvenime.

Iš kur man ta garbė, kad mano Viešpaties motina aplanko mane?! (1, 43).

Iš kur man ta garbė – šitie žodžiai primena 2 Sam 6, 9: *Tą dieną Dovydas pajuto VIEŠPATIES baimę ir sakė: „Kaip galiu leisti VIEŠPATIES Skryniai ateiti pas mane?“* Marija yra Naujojo Testamento „Viešpaties Skrynija“ arba, rabinų žodžiais tariant, Viešpaties „šekina“, t. y. Dievo išganomojo buvimo sakramentas.

Viešpaties motina – Marija yra „Theotokos“, t. y. Dievo Gimdytoja. Jos liturginę šventę kasmet švenčiame sausio 1 d. ir iš jos mokomės, kaip turėtume deramai naudotis laiko dovana.

**Štai vos tik tavo pasveikinimo gar-
sas pasiekė mano ausis, šoktelėjo
iš džiaugsmo kūdikis mano išsiose**
(1, 44).

Šoktelėjo iš džiaugsmo kūdikis – Jonas Krikštytojas nėra Jėzaus Kristaus varžovas. Jis ir jo sąjūdis (joanitai) turėjo parengti išrinktąją tautą Mesijo, t. y. Izraelio Sužadėtinio, sutikimui: *Kas turi sužadėtinę, tas sužadėtinis, o sužadėtinio bičiulis* [Jonas Krikštytojas], *kuris šalia stovi ir girdi, džiaugė džiaugiasi jaunikio balsu. Šiam mano džiaugsmui dabar jau nieko netrūksta* (Jn 3, 29).

**Laiminga įtikėjusi, jog išsipildys, kas
Viešpaties jai pasakyta** (1, 45).

Laiminga įtikėjusi – vienas iš daugelio Marijos titulų (žr. Švč. M. Marijos litaniją). Senojo Testamento Bažnyčios istorija prasidėjo nuo Abraomo tikėjimo (žr. Pr 12–25), o Naujojo Testamento – nuo Marijos.

Jog išsipildys – arba „kad išsipildys“. Tikėjimas yra sudėtinis reiškiny. Pasitikėjimas, kurį Marijos tikėjime pabrėžia Elzbieta, – tikrai vienas iš daugelio jo elementų.

Kas Viešpaties jai pasakyta – tarp žmogaus tikėjimo ir Dievo žodžio yra glaudus priežasties ir pasekmės ryšys. Tikėjimo pradžioje yra dieviškoji malonė.

**O Marija prabilo: „Mano siela šlovina
Viešpatį, mano dvasia džiaugiasi Die-
vu, savo Gelbėtoju“** (1, 46–47).

Lk 1, 47–55 – tai Marijos atsakas (žinomas *Magnificat* vardu) į Elzbiotos išsakytą laudaciją. Tačiau Marija nedėkoja Elzbietai už jos svetingumą. Marija dėkoja Dievui, nes, būdama pirmoji Naujojo Testamento įtikėjusi, t. y. krikščionė, visur ir visuose mato Jo išganomąjį veikimą. Tai ilgiausia Naujajame Testamente Marijos kalba (kai kurie senoviniai rankraščiai ją priskiria Elzbietai), ir iš tikrųjų galėtume jai suteikti maldos statusą. Jėzui Jo Motina buvo gera maldos mokytoja.

Mano siela... mano dvasia – sinoniminis paralelizmas. Pagal Bibliją žmogus yra, kaip ir Jeruzalės šventykla, trijų pradų (kūno, sielos ir dvasios) dermė (plg. 1 Tes 5, 23). Čia trūksta kūno. Tačiau mintis aiški: tikrasis Dievo šlovini-mas apima visą žmogų.

Šlovina – pažodžiui „daro didį“, t. y. reikšmingą ir svarų.

Viešpatį... Dievu – Dievas yra Išgelbėtojas ir Kūrėjas. Kuri Dievo samprata senoviškesnė? Buvo keliamos įvairios hipotezės. Tačiau biblinis Dievas kurdamas išgelbsti, o išgelbėdamas kuria.

Džiaugiasi – džiaugsmas yra dvasinio gyvenimo viršūnė. Svarbu niekada neprarasti ir humoro jausmo, nes jis padeda žmogui nugalėti „gyvenimo ir mirties viešpačio“ sindromą. Dievas yra didžiausias humoristas (pvz., išrinko mus savo bendradarbiais).

**Nes jis pažvelgė į nuolankią savo tar-
naitę. Štai nuo dabar palaiminta ma-
ne vadins visos kartos** (1, 48).

Nes jis pažvelgė – graikiškas veiksmažodis pažodžiui reiškia „pažvelgė iš meilės“ (plg. Įst 26, 7). Meilė yra pagrindinis dieviškojo veikimo motyvas. Tai turėtų būti ir pagrindinis Šventojo Rašto hermeneutinis raktas.

Į nuolankią savo tarnaitę – Marija priklauso Senojo Testamento *anawim*, t. y. vargdienių, gretoms. Jie, Naujojo Testamento žodžiais tariant, buvo dvasingieji vargdieniai (plg. Mt 5, 3), jiems Dievas – vienintelis gyvenimo pagrindas.

Palaiminta mane vadins – Marija pranašauja, kad žmonija anksčiau ar vėliau pripažins Jos Sūnų savo vieninteliu Dievu ir Išgelbėtoju.

**Nes didžiųjų dalykų padarė man Vieš-
pats, ir šventas yra jo vardas!** (1, 49).

Didžiųjų dalykų padarė – pasaulio sukūrimas (plg. Job 5, 9) ir išrinktosios tautos išvadavimas iš Egipto nelaisvės (plg. Įst 10, 21) yra du didžiausi Senojo Testamento Dievo darbai. Tai, ką Dievas padarė Marijos atžvilgiu, t. y. Jos Sūnaus įsikūnijimas, yra tų darbų tęsia.

Šventas yra jo vardas – Dievas, dar-rydamas didelius darbus, apsireiškia ir

tampa artimas žmonėms (imanentinis). Tačiau vis dėlto lieka tolimas ir nesu-vokiamas (transcendentinis).

**Jis maloningas iš kartos į kartą tiems,
kurie jo klauso** (1, 50).

Maloningas iš kartos į kartą – Dievas gailestingas. Biblinio Dievo gailestingumo nebūna be Jo teisingumo.

Kurie jo klauso – pažodžiui: „kurie jo bijo“: *Pagarbiai bijoti VIEŠPATIES yra pradžia išminties* (Sir 1, 14).

**Jis parodo savo rankos galybę ir iš-
sklaido išdidžios širdies žmones. Jis
numeta galiūnus nuo sostų ir išaukšti-
na mažuosius. Alkstančius gėrybėmis
apdovanoja, turtuolius tuščiomis pa-
leidžia** (1, 51–53).

Tai amžinoji dieviškojo veikimo taktika. Dievui patinka išrinkti silpnesni.

**Jis ištiesė pagalbos ranką savo tarnui
Izraeliui, kad minėtų jo gailestingumą,
kaip buvo žadėjęs mūsų protėviams –
Abraomui ir jo palikuonims per am-
žius** (1, 54–55).

Senasis Testamentas be Naujojo bū-tų kaip namas be stogo. Tačiau Nauja-sis Testamentas be Senojo – lyg namas be pamato.

**Marija prabuvo pas Elzbietą apie tris
mėnesius, o paskui sugrįžo į savo na-
mus** (1, 56).

Marija sugrįžo nesulaukusi Jono Krikštytojo gimimo. Taigi patarnauti senyvai ir neščiai Elzbietai nebuvo galutinis ir vienintelis jos kelionės tikslas. Jai daug svarbiau buvo savo akimis pamatyti, kad Dievui tikrai nėra negalimų dalykų (plg. Lk 1, 37).

Marijai, tikrojo tikėjimo paradigmai, nebuvo lengva ir paprasta tikėti, kaip ir mums šiandien.

